Leto LXXV., št. 200 Spedizione in abbonamento postale, Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, četrtek 2. septembra 1943 Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Bollettino di guerra n. 1194

Otto apparecchi avversari distrutti

COMANDO SUPREMO. — Bollettino di guerra Nr. 1194:

Aeroplani nemici hanno ieri bombardato Pisa, Pescara, Salerno, Cosenza e Catanzaro causando notevoli danni e numerose vittime tra la popolazione civile. La caccia italo-tedesca ha abbattuto quattro apparecchi, altri tre sono stati distrutti dalle batterie della difesa.

In un attacco aereo condotto dall'avversario nei pressi dell'isola di San Maura (Grecia) un velivolo si inabissava in mare colpito dal tiro delle artiglierie della Regia Marina. Generale Ambrosio.

Vojno poročilo št. 1194

Osem sovražnih letal uničenih

Vrhovno poveljstvo. — Vojno poročilo št. 1194:

Sovražna letala so včeraj bombardirala Piso, Pescaro, Salerno, Cosenzo in Catanzaro ter povzročilo znatno škodo in številne žrtve med civilnim prebivalstvom; italijanski in nemški lovci so sestrelili štiri letala, tri nadaljnja letala pa so uničile obrambne baterije.

Pri letalskem napadu, ki ga je izvršil sovražnik v bližini otoka San Maura (Grčija), se je neko letalo, ki ga je zadel strel topništva Kr. mornarice, potopilo v morje. General Ambrosio.

General Pariani, veleposlanik v Berlinu — Guido Rocco, veleposlanik v Ankari

Rim, 1. sept. s. Agencija Stefani poroča, da je Nj. Vel. Kralj in Cesar imenoval Eksc. generala Alberta Parianija za veleposlanika v Berlinu, Eksc. Guida Rocca pa za veleposlanika v Ankari.

Rim, 1. sept. s. Novi veleposlanik v Berlinu general armadnega zbora in poveljnik armade Alberto Pariani se je rodil v Milanu 27. decembra 1876. Kot odličnjak je v činu podporočnika prišel iz šole v Modeni 19. oktobra 1898, nakar je obiskoval vojno šolo v Turinu. V vojno je stopil s činom majorja pri planincih ter se je odlikoval v borbi in si pridobil na bojišču dve srebrni kolajni za vojaško hrabrost in križ Savojskega vojaškega reda. Bil je šef štaba 28. in 23. armadnega zbora in šef operacijskega urada 6. armade. Kot član vrhovnega poveljništva je bil med italijanskimi opolnomočenci, ki so v Vili Giusti narekovali pogoje za premirje in sankcionirali odločno italijansko zmago. Prišel je v Versailles z italijansko delegacijo kot šef vojaškega odseka na mirovni konferenci ter je bil leta 1919, zaradi svoje posebne strokovnosti v zemljepisnih zadevah v komisiji za razmejitev med Italijo in Avstrijo.

Po imenovanju za šefa operacijskega urada poveljništva štabnega zbora in nato za poveljnika 6. planinskega polka v Bressanonu, je bil leta 1927. poslan v Albanijo kot šef italijanske vojaške misije. Leta 1928. je postal brigadni general, leta 1932. pa divizijski general ter je poveljeval pehotni diviziji na Brennerju. Leta 1934. je zaradi izrednih zaslug napredoval v generala armadnega zbora, dne 16. septembra 1934 pa je bil izbran za šefa glavnega stana vojske. Na tem položaju je sodeloval pri nekaterih važnih vojaških reformah ter je prispeval s svojimi izrednimi sposobnostmi k pripravi za vojno v Italijanski vzhodni Afriki. Dne 2. julija 1936 je napredoval v armadnega poveljnika, 8. oktobra istega leta je bil pozvan na mesto generala Baistrocchija na položaj državnega podtajnika vojnega ministrstva, kjer je ostal do 21 oktobra 1939. Dne 17. marca 1943 je Vel. Kralj in Cesar imenoval generala Parianija za svojega namestnika v Albaniji.

Rim, 1. sept. s. Novi veleposlanik v Ankari Eksc. Guido Rocco se je rodil v Neaplju 26. novembra 1886. in je vstopil v diplomatsko službo leta 1912. Služboval je pri konzulatih v Nizzi, Susi v Tunisu, Brigi in Tunisu. Leta 1921. je bil imenovan za konzula v Sebenicu ter mu je bila naložena organizacija konzularne službe v Dalmaziji. Leta 1922. je bil imenovan za generalnega konzula na Malti. Poklicali so ga nato v ministrstvo, kjer je bil poddirektor tiskovnega urada. Leta 1932 je postal opolnomočeni minister v Pragi. Leta 1935. in 1936. je bil delegat vlade v Društvu narodov in član italijanske delegacije na londonski konferenci podpisnic locarnske pogodbe. Istega leta je bil imenovan za opolnomočenega ministra prvega razreda za ljudsko kulturo. V septembru 1940 je postal veleposlanik. 26. julija 1943 je bil imenovan za ministra za ljudsko kulturo, kateri položaj je zapustil 15. avgusta 1943, ker je bil imenovan za Kr. veleposlanika v Ankari.

Mirovni apel Pija XII.

Radijska poslanica državnikom in narodom vsega sveta ob četrti obletnici vojne

Vatikan, 1. sept. s. Njegova Svetost Pij XII. je danes ob 4. obletnici pričetka svetovne vojne po radiu govoril vsemu svetu. Pij XII. je govoril v italijanščini v svoji delovni sobi pred mikrofonom, ki je bil zvezan z vatikansko radijsko postajo.

Štiri leta potekajo od groznega dne, ko se je pričela najmogočnejša uničevalna in opustoševalna vojna vseh časov, katere vizija potre vsakogar, ki ima v prsih dušo in človečanski čut. V slutnji tako splošne nesreče, ki je grozila veliki človeški družini, smo naslovili nekaj dni pred izbruhom sovražnosti, dne 24. avgusta 1939 vladam in narodom topel poziv in proseče svarilo. Ničesar ni izgubljenega z mirom, smo rekli, vse se pa lahko izgubi z vojno. Naš glas je prišel do ušes, toda ni razsvetlil možganov in ni segel v srca. Duh sile je zmagal nad duhom sloge in sporazuma. Bila je to zmaga, ki je bila poraz.

Danes, na pragu petega leta vojne, občutijo tudi tisti, ki so računali z naglimi vojnimi operacijami in hitrim zmagovitim mirom, ko gledajo, kar jih obkroža v domovini in izven nje, samo bolečine in vidijo samo ruševine. Mnogim, ki so imeli gluha ušesa za naše besede, kaže nadvse žalostno izkustvo današnjosti, kako je naše svarilo in naša napoved ustrezala bodoči stvarnosti. Naše besede so bile navdahnjene z nepristransko ljubeznijo za vse narode brez izjeme in z budno skrbjo za njih blagor.

Ista ljubezen in ista skrb nas ob tej resni in strašni uri nagibata in nam polagata v usta besede, ki hočejo biti v prid vsem in nikomur v škodo, ko prosimo vsemogočnega Boga, da bi jim odprl srca in pomagal pri odločitvah možem, ki imajo v rokah usodo trpečega človeštva. Po gigantskih borbah se zunanji dogodki vojne približujejo vrhunski točki. Še nikoli ni bilo svarilo sv. pisma »Učite se, o sodniki sveta!« tako nujno kakor v tej uri ko vsem govori tragična stvarnost. Povsod gredo narodi vase, ko gledajo ruševine. Resnično je modro, da se jih vzpodbuja k prenašanju teh preizkušenj, jemati jim pogum, bi bila usodna zaslepljenost. V vseh državah se duša narodov odtujuje kultu sile in vidi v strašni žetvi smrti in uničevanja zasluženo obsodbo. Med vsemi narodi narašča sovražnost proti brutalnosti načinov totalne vojne, ki dovede do prekoračenja sleherne meje in slehernega zakona božje in človeške pravice. Bolj kot kdaj prodira v misli in srca narodov dvom, ali se nadaljevanje take vojne lahko še imenuje v skladu s pametnimi in opravičljivimi narodnimi interesi spričo krščanske in človeške vesti. Po tolikih prekršenih pogodbah, po tolikih neizvršenih povračilih, po tolikih neizpolnjenih obljubah, po tolikih protislovnih spremembah v čustvovanju in delu, je zaupljivost narodov splahnela in tako globoko padla, da odvzema dušo in polet sleherni velikodušni rešitvi. Zato se obračamo na vse tiste, ki jim pritiče, da dajo pobudo za sporazum za mir, z molitvijo, prihajajočo iz najglobljega našega užaloščenega srca in jim pravimo:

Resnična sila se ne boji velikodušnosti; vedno razpolaga s sredstvi, s katerimi se lahko zaščiti pred lažnim tolmačenjem pripravljenosti in volje do pomirjenja in pred drugimi možnimi posledicami. Ne motite in prikrivajte hrepenenje narodov po miru z dejanji, ki namesto, da bi vzpodbudili zaupljivost, zopet razvnamejo sovraštvo ter ojačijo namero po odporu. Dajte vsem narodom utemeljeno upanje v dostojanstven mir, ki ne žali niti njih pravic do življenja, niti njih občutja časti. Pokažite v najvišji meri dejansko soglasnost med vašimi načeli in vašimi odločitvami, med zatrditvami o pravičnem miru in dejanji. Le na ta način bo mogoče ustvariti vedro ozračje, v katerem lahko v danem trenutku narodi verujejo v preporod in v nastanek novega čustva pravice in skupnosti med narodi, ter iz te vere črpajo večje zaupanje v bodočnost, ne da bi se jim bilo bati za ohranitev integritete in časti svoje države.

Blagoslovljeni tisti, ki s premočrtno voljo pomagajo pripravljati podlago, na kateri klije in cvete, se ojačuje in dozoreva čut pravičnosti in mednarodne pravice! Blagoslovljeni tisti, pa naj pripadajo kateri koli vojujoči se skupini, ki z nič manj pošteno voljo in pogledom na stvarnost sodelujejo, da se premaga mrtva točka, na kateri se je zdaj ustavila usodna tehtnica med vojno in mirom! Blagoslovljeni tisti, ki varujejo sebe in svoje narode tesnih prepričanj s predsodki, vpliva neukročenih strasti, brezmejne sebičnosti in neupravičene žeje po oblasti! Blagoslovljeni tisti, ki poslušajo proseče glasove mater, ki so dale svojim otrokom življenje, da bi doraščali v veri in plemenitih delih in ne da bi ubijali in se pustili ubijati. Tisti, ki poslušajo prošnje družin, ki so bile smrtno ranjene z nasilnimi ločitvami in ki poslušajo vedno bolj proseči krik naroda, ki po tolikem trpljenju, pomanjkanju in žalosti zahteva samo mir, kruh in delo za svoje življenje!

Blagoslovljeni končno tisti, ki razumejo, da veliko delo nove in resnične ureditve narodov ni mogoče brez dviga in stalnega gledanja k Bogu, ki je voditelj in urejevalec vseh človeških dogodkov ter najvišji vir in čuvar sleherne pravičnosti in sleherne pravice! Toda gorje tistim, ki v tem strašnem trenutku ne poslušajo ob polni zavesti glasu odgovornosti za usodo svojih narodov, ter podpirajo sovraštvo in spore med ljudmi, ki postavljajo svojo silo na osnovo nepravičnosti, ki zatirajo in trpinčijo neoborožene in nedolžne. Jeza Boga bo prišla nad vse te. Naj bi božji Odrešenik razsvetlil voditelje narodov in vodil njih misli in njih čustva ter njih sklepe, jih notranje in zunanje napravil močne in pogumne pred nevarnostmi in ovinami na poti do grozeče in izpolnitve pravičnega in trajnega miru! Njih modrost in njih zmernost, njih sila volje in živo čustvo človečnosti naj bodo žarek tolažbe ob pričetku petega leta vojne. Dajo naj preostalim žrtvam ogromne vojne, sklonjenim pod pritiskom bolečine, veselo upanje, da se to leto ne bo končalo v znamenju teme, pokolov in uničenja, temveč, da bo začetek in zarja novega življenja bratske sprave, složne in marljive obnove. S tem upanjem podeljujemo vsem našim ljubljenim sinovom in hčeram, katoličanom, kakor tudi vsem tistim, ki se čutijo z nami združeni v ljubezni in delu za mir, naš očetovski apostolski blagoslov.

Številna množica je prišla v vatikansko baziliko in poslušala poslanico Pija XII. Ko je papež zapustil svetišče, se je množica zbrala pred apostolsko palačo ter je dolgo vzklikala papežu. Pij XII. se je prikazal na oknu svojega stanovanja in je blagoslovil množico, ki mu je ponovno vzklikala.

Zadnji dnevi kralja Borisa

Poročilo ministrskega predsednika Filova o poteku kraljeve bolezni

Sofija, 1. sept. s. Glede kratke in hude bolezni, ki je povzročila smrt Nj. Vel. kralja Borisa, je sovražna propaganda, ki ne odklanja najbolj zaničevanja vrednih načinov, samo da bi dosegla svoje namene, brezvestno podtikala dvome in sumnje. Včeraj kasno popoldne je predsednik ministrskega sveta Filov na naši sklicani konferenci bolgarskih novinarjev podal o bolezni pokojnega vladarja naslednjo izjavo:

»Zdi se mi potrebno obvestiti vas o zadnjih dnevih življenja Nj. Veličanstva in vam opisati na kratko, kako je potekala njegova bolezen. Teden dni, preden je zbolel, se je Nj. Veličanstvo mudil v svoji poletni rezidenci v Čankuriji, 70 km od Sofije, kjer se je nahajal tudi 17. avgusta. Naslednji dan, v sredo 18. avgusta, je napravil izlet do vrha Musale. V četrtek 19. je prebil dan z nekaterimi znanci v Čankuriji in je napravil nekaj sprehodov v okolico. V petek, 20. avgusta, je bil zopet v Čankuriji ter se je napotil proti Sokolcu, kjer se je sestal z nekaterimi tujimi diplomati.

V petek je vladar sprejel opoldne ministra Bolgarije v Berlinu Zagorova, kakor je bilo že naznanjeno. V soboto zjutraj, dne 21. avgusta, je šel na lov in popoldne tega dne je bil zopet v Čankuriji, kjer je ostal do nedelje, 22. avgusta. Tega dne je prišla k njemu vsa kraljeva družina. V nedeljo popoldne je Nj. Veličanstvo sprejel vojnega ministra, ki je ostal pri njem dve uri. V ponedeljek, 23. avgusta, je bil v svojem delavnem kabinetu do 18.30, razgovarjajoč se s šefom kraljevega tajništva Gromovom. Podpisal je vrsto dekretov. Kmalu po 19.30 je vladarju postalo slabo.

Od vsega pričetka ni bilo dvoma o naravi njegove bolezni. Zdravniki so takoj ugotovili, da kralj boluje na zastoju v levi čelnici, na bolezni, ki nastopi, kakor vsakdo ve, po veliki splošni izčrpanosti in ki je na nesrečo skoraj vedno smrtnega izida. Še isti večer, ko je bila ugotovljena narava bolezni, so bili poklicani inozemski specialisti, predvsem profesor Zeise iz Berlina, ki je prišel v Sofijo naslednji dan, v torek 24. avgusta. Drugi inozemski specialist, ki je bil poklican, je bil prof. Eppinger z Dunaja. Kasneje, ko so nastopile živčne motnje, je bil poklican nadaljnji specialist za živčne bolezni profesor De Kernes. Od pričetka so vladarja zdravili najboljši bolgarski specialisti in zlasti profesor Krkovič, dr. Contihev, docent na univerzi dr. Rasolkov ter dvorni zdravniki dr. Daskalov, dr. Balabanov in dr. Aleksandrov. Med vsem trajanjem bolezni ni bilo nesoglasij med zdravniki glede narave bolezni in glede zdravljenja, ki ga je kralj potreboval.

V petek je nastopilo zboljšanje in to je bilo razglašeno v zdravniškem poročilu z upanjem, da se bo bolezen ugodno razvijala. Še istega dne pa so nastopile komplikacije ki so bile ugotovljene v listini o smrti in sicer vnetje obojestranskih pljuč ter vodenična možganska in pljučna oteklina. Kralj ni mogel prestati teh komplikacij in je podlegel.

Oporoka se ni našla in tudi ne kako pisano navodilo glede gerentstva. Pokojni vladar je izrazil željo, naj se pokoplje v rilskem samostanu. Njegova poslednja volja se bo izvršila. Pogreb bo v nedeljo 5. septembra ob 9.30 iz cerkve sv. Aleksandra Nevskega. Podrobnosti pogreba bodo naknadno objavljene.«

Princesa Mafalda v Sofiji

Sofija, 1. sept. s. Davi je prispela v Sofijo princesa Mafalda. Na kolodvoru so jo sprejeli princ Ciril, kr. minister Mamemlli in komendator Daneo, prvi tajnik kr. poslaništva Italije.

Sožalje italijanske vojske

Sofija, 1. sept. s. Vojni minister general Likov je sprejel vojaškega atašeja pri italijanskem poslaništvu polkovnika Montezemola, ki je bolgarskemu vojnemu ministru izročil poslanico vojnega ministra Soriceja z izrazi globokega sožalja italijanske vojske in Eksc. Soriceja ob smrti Nj. Vel. kralja Borisa III.

Žalna seja madžarske vlade

Budimpešta, 1. sept. s. Danes se je sestal ministrski svet pod predsedništvom Kallaya in slavil lik umrlega kralja Borisa, poveličujoč njegove izredne vojaške in civilne vrline. Madžarska vlada je na ta način manifestirala sožalovanje vlade in madžarskega naroda ob hudi žalosti, ki je zadela prijateljsko Bolgarijo.

Razgovor Filova s Hitlerjem

Bukarešta, 1. sept. s. V posebni brzojavki iz Berlina poroča »Viatsa«, da je imel prof. Filov, bolgarski ministrski predsednik, drugi razgovor s Hitlerjem.

Sklicanje bolgarskega parlamenta

Sofija, 1. sept. s. Ministrski predsednik Filov je danes popoldne sprejel predsednika parlamenta Kalfova in podpredsednika Kjuseivanova. Na podlagi člena 151 ustave je bil podpisan dekret za sklicanje 6. izrednega zasedanja 25. zakonodajne dobe za petek 3. septembra ob 10. uri.

Decimiranje anglosaškega brodovja

V avgustu je nemško orožje potopilo 15 sovražnih vojnih ladij in 74 trgovskih ladij z 377.000 t — Zrušeni sovjetski napadi — 184 sovražnih tankov uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. sept. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Več sovražnikovih napadov proti postojankam rumunskih čet ob kubanskem mostišču se je zrušilo.

Na bojnem področju zapadno od Miusa, zapadno od Harkova, na prostoru pri Brjansku in Sevsku ter zapadno od Vjazme so se izjalovili številni sovjetski napadi, deloma v trdih bojih od moža do moža. Lastni protinapadi so potekli uspešno.

V severnem odseku fronte je potekel dan v splošnem mirno. Sovjeti so včeraj zgubili 184 oklopnih voz.

Pred pristaniščem Jajskom ob Azovskem morju so lahke nemške pomorske enote potopile sovražno topničarko.

Na bojnem področju pri Izjumu se je v zadnjih tednih posebno odlikoval 40. oklopni zbor pod vodstvom generala oklopnega orožja Henritzyja.

Daljnostrelne baterije vojne mornarice so streljale na oddelek sovražnih bojnih ladij pred angleško obalo in zanetile na eni bojni enoti požar.

Preteklo noč je močen oddelek angleških letal ponovno napadel področje velikega Berlina. Naši nočni lovci so s sodelovanjem protiletalskega topništva in žarometnih baterij razkropili oddelek sovražnih bombnikov, tako da sovražnik ni mogel izvesti nameravanega strnjenega napada. V nekaterih mestnih okrajih in v okolici prestolnice so nastala deloma velika razdejanja. Prebivalstvo je imelo neznatne izgube. Posamezna sovražna vznemirjevalna letala so metala brez načrta bombe tudi na druge kraje državnega ozemlja. Letalske obrambne sile so po dosedanjih ugotovitvah sestrelile 47 angleških bombnikov. 8 nadaljnjih letal je izgubil sovražnik včeraj nad zasedenim zapadnim ozemljem.

Vojna mornarica in letalstvo sta potopili v mesecu avgustu 2 križarki, 6 rušilcev, 1 podmornico, 1 ladjo za iskanje min in 5 hitrih čolnov ter poškodovali 1 oklopnico, 10 križark, 9 rušilcev, 5 hitrih čolnov in še 5 nadaljnjih enot vojne mornarice. V nadaljnjem je bilo uničenih 70 trgovskih ladij s skupno 377.000 br. reg. tonami ter 4 prevozne jadrnice. 125 nadaljnjih ladij s skupno 580.000 br. reg. tonami je bilo zadetih. Poškodbe dela zadetih bojnih in trgovskih ladij so tako hude, da se lahko računa tudi z njihovo izgubo.

Učinkoviti nemški protinapadi

Silovite borbe se razvijajo v južnem in srednjem odseku Ogromne sovražne izgube

Berlin, 1. sept. s. O sedanjih operacijah na vzhodni fronti piše mednarodna obveščevalna agencija:

Dočim je vladal v večjem delu frontnih odsekov včeraj mir, so bile zapadno od Miusa v odsekih Harkova in Sevska in na področju Jelne tudi včeraj silovite borbe. Na podlagi opazovanj v zadnjih dnevih, je bilo mogoče ugotoviti, da Sovjeti dovajajo na srednji in severni odsek nadaljnja ojačenja in skušajo podpreti zlasti ofenzivo na jugu. Tako so Sovjeti tudi na področju srednjega Donca, kjer je bil zadnje dni zabeležen nekakšen mir, nakopičili skupino sil, obstoječih iz številnih divizij izbranih strelcev, množic tankov in ogromne množine topništva. Pri sedanjem stanju se vidi, da se je sovražnik odločil dokončno opustiti načrte za uničenje nemških divizij na tem odseku s pomočjo obkoljevalnega manevra s severa in juga, pač pa hoče obnoviti obupne frontalne napade, ki so bili značilni za glavne faze letošnje ofenzive. Nemško izvidništvo je nadalje ugotovilo, da se številne sovražne potolčene in zdecimirane skupine sistematično izmenjavajo. Skromno število efektivov teh novih sovražnih skupin je neizpodbiten dokaz o hudih izgubah, ki so jih Sovjeti utrpeli med zadnjimi spopadi.

Glede učinkovitih protiofenzivnih operacij nemških čet v južnem odseku fronte se doznava, da so nove nemške črte ostale neomajne ob ponovnih napadih sovražnih tankov in da je razbremenjevalni napad druge skupine nemških sil občutno napredoval ter je bilo zavzeto ne samo nadaljnjo ozemlje, temveč so bile tudi uničene boljševiške oklopne skupine. Zaradi sistematične preložitve nemške črte v odseku Vorošilovgrada, je bilo doseženo nadaljnjo skrajšanje fronte ter se je nemškim poveljnikom nudila možnost oblikovanja novih rezerv.

V odseku Harkova nemške čete še naprej vzdržujejo sunek sovražnih množic z operacijami ofenzivnega značaja. Izkoriščajo sleherno ugodno priliko, da obkolijo in razrušijo s silovitimi sunki proti bokom in proti hrbtu sovražne skupine, katerim je uspelo izvesti vdor v postrojitev branilcev. Samo v tem odseku je bilo 47 boljševiških tankov izločenih iz borbe v obrambnih in napadalnih akcijah. Posebno učinkoviti so bili uspehi včerajšnjih napadov nad tisoč nemških letal na prometne črte in naprave sovražnika.

Razen 184 tankov so Sovjeti včeraj izgubili 350 motoriziranih vozil ali vozil s konjsko vprego, veliko število tovornih avtomobilov je pa bilo poškodovanih.

Porazen neuspeh angleškega letalstva pri napadu na Berlin

Berlin, 1. sept. s. Berlinski tisk objavlja z upravičenim ponosom visoko število letal, ki so jih Angleži izgubili v pretekli noči med terorističnim napadom na Berlin, ter podčrtava, da je število žrtev na srečo manjše kakor izgube sovražnih posadk. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da žrtvovanje tolikih angleških letal v primeri s povzročeno škodo kaže, da je sovražno letalstvo doživelo ob tej priliki nov porazen neuspeh.

Berlin, 1. sept. s. Po nadaljnjih vesteh iz pristojnega vira, o učinkovitosti protiletalske topniške reakcije in nočnih lovcev ob terorističnem napadu v pretekli noči na Berlin, je bilo najmanj sestreljenih 51 letal sovražnika, to število pa bo verjetno še nadalje naraslo, ker še niso zbrana vsa poročila.

Lizbona, 1. sept. s. Angleška poluradna agencija javlja, da se z letalskega napada na Berlin in z drugih operacij, ki so bile izvedene nad zapadno Evropo v pretekli noči ni vrnilo 48 bombnikov.

Angleški bombniki zažigajo francoske vasi

Pariz, 31. avg. s. V zadnjih tednih je angloameriško letalstvo ponovno skušalo uničiti žetev z zažigalnimi bombami, ki so bile odvržene na skladišča v severni in severnozapadni Franciji. V departmaju Somme je bila neka vas popolnoma uničena. Eskadre bombnikov so nizko letele nad vasjo in zažgale vse kmetije. Gmotna škoda je ogromna.

Lakota na Kavkazu

Bukarešta, 31. avg. s. Sovjetski ujetniki, ki so bili zajeti zadnje dni med borbami na področju Kubana, so potrdili, da je na Kavkazu postalo vprašanje prehrane nerešljivo. Tako v velikih mestih kakor v vaseh ni dobiti nobenih živil več. V raznih krajih so bile silovite demonstracije izstradanih množic, pa so bile zatrte s krvjo po oddelkih GPU. V mestih ni na prodaj nobenih oblačilnih predmetov. Prebivalstvo je v velikih skrbeh, ker smo pred zimo in ker ve, da teh predmetov ne bo mogoče več dobiti, ker so bile tekstilne tovarne spremenjene v vojne obrate ter so morale prepustiti svoje delavstvo vojaškim industrijam. Ujetniki so dodali, da je mogoče na skrivaj kupiti le malo stvari in da so cene za 60 odstotkov višje od običajnih.

Ogromne anglosaške izgube na Novi Gvineji

Tokio, 31. avg. s. Japonski glavni stan obvešča, da je v borbah na področju Salamaue (Nova Gvineja) padlo 3.600 sovražnikov. Japonsko letalstvo je na Novi Gvineji in Novi Georgiji od 30. julija do danes sestrelilo 358 sovražnih letal.

Nesoglasja med „zavezniki“

Quebeški posveti se nadaljujejo v Washingtonu

Bern, 2. sept. s. Opažajo se nasprotja v pisanju listov tostran in onstran Oceana glede možnosti uspeha sestanka med tremi velikimi zavezniki. Dočim je »Washington Times« včeraj pisal, da lahko ugotovi po tem, kar so mu poročali iz odličnega vira, da še ni mogoče računati s hitrim razčiščenjem med Sovjeti in njihovimi zavezniki in da je treba 90 odstotkov dela v tem pravcu šele opraviti, odgovarja »Times« iz Londona, da razgovori med Edenom in Majskim dobro napredujejo ter dopuščajo upanje, da pride do takšne izmenjave misli, da se bodo lahko obravnavala v celoti vsa evropska vprašanja. Seveda se še ne govori ne v tej ne v oni prestolnici o sporazumu med tremi državnimi poglavarji, temveč samo o sporazumu njih zunanjih ministrov.

V Washingtonu Churchillov govor ni imel velikega uspeha, temveč je vzbudil začudenje zaradi vsega tistega, česar ni povedal. Novinarski krogi upajo, da bo bližnji sestanek med Churchillom in Rooseveltom v Washingtonu rodil kaj bolj zanimivega.

V londonskih novinarskih krogih imajo po poročilih švicarskih dopisnikov vtis, da je Churchill približno prikazal odnose med zavezniki, ko je v svojem govoru zatrdil, da je Anglija glede vsega, kar se nanaša na sredozemsko vojno, v stalnih posvetovanjih z Ameriko, dočim se z Rusijo omejuje na to, da jo obvešča.

Buenos Aires, 2. sept. s. Churchill je prispel ob spremstvu svoje žene v Washington, kjer je gost Bele hiše.

Vrtnarjevo delo v septembru

Nekaj navodil in nasvetov glede jesenskega dela na vrtu

Ljubljana, 2. septembra.

Prav te dni močno občutimo, kako se poletje naglo poslavlja in prepušča vlado jeseni Dnevi so krajši, hladnejši in deževnejši. Vrtnar, ki je v juliju in avgustu delal na svojih gredicah predvsem v jutranjih in večernih urah, mora pritegniti sedaj za obdelovanje vrta tudi popoldanske ure. Pogosto mu že nagaja preobilno deževje. Ovira ga pri delu, rastlinam pa pomanjkanje zadostne toplote in preveliko moče škoduje pri razvoju in rasti.

Večina glavnih pridelkov je sedaj pospravljena. Krompir smo že izkopali. Na vrtovih je bilo le bolj malo poznega pridelka. Spravili smo ga v provizorne shrambe, kjer naj se dobro osuši, nakar ga bomo pobral in shranili v suho in zračno klet ali pa podoben primeren prostor. Ne bo škodovalo, pač pa le koristilo, če ga ob tej priložnosti posujemo z apnenim prahom. Če ga nimamo pri roki, nam bo koristil v ta namen tudi lesni pepel.

Fižol se suši naglo Prizadela ga je suša. Orumenelo listje odpada in daje vrtovom, kjer je mnogo stročjega fižola, posebno barvno obeležje. Česen in čebulo smo že pospravili, prodali ali pa spravili v zimsko shrambo.

Mnogo dela čaka vrtnarja v septembru s setvijo in saditvijo zadnjih letošnjih in prvih pridelkov prihodnjega leta. V prvi polovici meseca sejemo zimsko solato, špinačo in motovilec. Slednji bo po endiviji glavni solatni pridelek v zimskih mesecih. Pri setvi je dobro gredico prekriti, ker ga vročina rada zapeče. Motovilčevo seme je boljše staro kakor od pridelka letošnjega leta.

Zimska solata bo uspevala, če zima ne bo prehuda. Če jo sedaj sejemo, jo konec meseca lahko presadimo na druge gredice. Dobro je, če jo sadimo v jarke, ki jo ščitijo pred škodljivim menjavanjem toplote

Nekateri vrtnarji mislijo sedaj že tudi na pridelke prihodnje pomladi. Za vzgojo v pomladi sejemo sedaj zgodnje zelje erfurtsko ali ekspres. Prav tako ohrovt in cvetačo. Sadijo sedaj šalotke in zimski česen. Od letošnjih pridelkov je v zemlji še ves por. Dobro ga je osipati, da se stebelca odebelijo in obelijo.

Dozorevajo tudi nekatere semenske rastline, med njimi zlasti kumare, buče in paradižniki. Najlepše plodove shranimo v zračen prostor, da popolnoma dozore. Druge zrele semenske rastline požanjemo in jim obesimo v senčen prostor. Vsekakor tako, da nimajo ptice in kokoši dostopa.

Pred otvoritvijo zanimive razstave

Zbirko svojih del bo v Obersnelovi galeriji postavil na ogled slikar Radin Milan

Ljubljana, 2. septembra.

Po krajšem presledku, ki je za naše razmere pomenil kar predolgo dobo, bo v nedeljo otvorjena nova slikarska razstava, in sicer v zgornjih prostorih Obersnelove galerije na Cesti Arielle Rec. S tem bo tudi otvorjena sezona umetnostnih razstav v našem mestu.

Nova razstava bo nedvomno vzbudila mnogo zanimanja med ljubitelji domače upodabljajoče umetnosti, saj bo razstavil svoja dela slovenski javnosti doslej malo znan slikar Milan Radin, ki pa je nedvomen talent. Bo to njegov prvi nastop v našem mestu in obenem prva njegova kolektivna razstava

Milan Radin se je šolal na slikarski šoli v Beogradu in je bil učenec Jovana Bijeliča. V družbi svojih stanovskih tovarišev je v Beogradu tudi mnogokrat razstavil ter dosegel prodorne uspehe s portreti in krajinami.

Sedanja razstava Milana Radina bo nudila pregled ustvarjalnega prizadevanja mladega umetnika. Obsegala bo 30 olj in 15 risb ter akvarelov, in sicer ljubljanskih motivov, portretov, kompozicij in krajin. Nova razstava bo, kakor rečeno, v zgornjih prostorih Obersnelove galerije. Otvorjena bo v nedeljo 5. t. m., odprta pa bo do 19. t. m.

Na novo razstavo že sedaj opozarjamo, mlademu upodabljalcu pa želimo vsestranski uspeh.

DNEVNE VESTI

Opozorilo naročnikom

Opozarjamo cenj. naročnike, ki prejemajo »Slovenski Narod« po pošti, da smo včerajšnji številki priložili položnice. — Prosimo jih, naj nam nakažejo naročnino za september po možnosti takoj prve dni v mesecu. Naročniki, ki še niso poravnali naročnine za prejšnje mesece, naj store to čim preje, sicer jih bomo morali črtati iz seznama naročnikov.

Uprava »Slovenskega Naroda«

★

— **Zlata in srebrna poroka v isti družini.** V Viareggiu sta praznovala zlato poroko 74 letni Pilade Papucci in 72 letna Evgenija Puntoni. Obenem je slavil svojo srebrno poroko njun 49 letni sin Amelio Papucci z ženo Kristino roj. Viarengo.

— **Riž uspeva v Dalmaziji.** V kraju Opuzeno v Dalmaziji so poizkusili s kulturo riža. Te dni je bila prva žetev riža, ki je prinesla lepe uspehe. Verjetno bodo poizkusili s srečo tudi v bližnjem področju.

— **Kultura riža v Italiji.** Kakor poroča agencija »Agit«, je bilo spravljenih v preteklem letu v zbirališča za 200.000 m stotov riža več nego je bilo prvotno predvideno. Zavod za gojitev riža je s tem izpričal svojo delavnost. V letu 1942 je narastlo število gojiteljev riža v Italiji od 25.320 v letu 1941 na 26.239 v letu 1942. Pač pa je bila obdelana površina za 6000 ha manjša. Povprečno je znašal pridelek na ha 47,66 m stotov riža.

— **Smrt sicilskega kiparja.** V Rimu je umrl 61 letni sicilski kipar Vincenc Bentivegna. Nad 40 let je živel in deloval v državni prestolnici. Po rodu je bil iz Sciacce; bil je učenec slavnega Antona Ugu. Svoje umetnine je razstavil na številnih italijanskih ter inozemskih umetnostnih razstavah.

— **Šest dni mrtev v stanovanju.** Že pet dni je poteklo kar so stanovalci hiše št. 5 v ulici Guerrazzi v Triestu pogrešali 62letnega Marcela Agrischa, ki ga ves čas ni bilo na spregled. Obvestili so o tem pristojno oblastvo. Šesti dan so vdrli v njegovo stanovanje, kjer so našli Agrischa mrtvega na stolu, nagega. Njegovo truplo, na katerem ni bilo opaziti nobenih poškodb, so prepeljali v mrtvašnico triestinske bolnišnice.

— **Za mrtvega proglašen.** Okrožno sodišče v Novem mestu je uvedlo postopanje, da se proglasi za mrtvega vdovec in posestnik Jakob Vidic, rojen 17. aprila 1866 na Polici, pristojen v občino Višnja gora. Pred letom 1912 je odšel za delom v Ameriko ter o njem že več kot 10 let ni nobene vesti, razen da je v letu 1935. tam umrl.

IZ LJUBLJANE

Razdeljevanje skute

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino poroča, da bodo v mesecu septembru spodaj naštete trgovine z živili prodajale za poskušnjo skuto proti živilski nakaznici, in sicer največ 250 gramov na osebo.

V dokaz, da je stranka skuto prejela, bodo morale tvrdke pritisniti svoj žig in za to določenem prostoru na hrbtni strani prejemnikove živilske nakaznice.

1. Menciinger Štefan Šmartinska c. 10; 2. Marinko Jože, Ljubljana; 3. I. Buzzolini, Ljubljana; 4. S. Jurčič, palača Slavije; 5. Marija Zorc, Bleiweisova 36; 6. Janeš A. V., Ul. 3. maja; 7. Avsec S., Ljubljana-Bežigrad 13; 8. Anton Legat, Miklošičeva 28; 9. Slamič Franc, Ljubljana; 10. F. Kovačič, Miklošičeva 32; 11. Pezdir Ivan, Gradišče; 12. Verbič Anton, Stritarjeva; 13. Železničarska Nab. zadruga, Ulica Soške Divizije.

*

—lj **Ponoči se je še bolj ohladilo.** September nam je prinesel nenavadno hitro ohladitev. Včeraj smo poročali, da se je temperatura v enem dnevu, to je od torka zjutraj do srede zjutraj, znižala kar za 4 stopinje C. Iz jutranje megle se je včeraj razvil sončen dan in bilo je prav prijetno toplo tja do mraka. Včerajšnji dnevni maksimum je dosegel 22,4 stopinje C, toliko kakor v torek. Današnja noč pa je bila zelo hladna. Davi so ugotovili v Zvezdi, da se je živo srebro ponoči skrčilo celo do 9 stopinj Celzija. Ker je bilo še v torek zjutraj 15,4 stop., se je po dveh jutrih ohladilo kar za 6 stopinj. Jesen nastopa tako hitreje, kakor je njen čas in kakor bi si mi, potrebni sonca in toplote, želeli.

—lj **Glasbena akademija.** Kdor želi biti sprejet na Srednjo glasbeno šolo ali Glasbeno akademijo, mora predložiti v času od 1. do 10. septembra pravilno spisano in kolkovano prijavo, ki jo dobi v pisarni (Gosposka ul. 8). Sprejemni izpiti bodo v času od 10. do 15. septembra. Pogoji za sprejem so na vpogled pri tajniku zavoda. Pouk obsega solopetje, vsa glasbila in dramatsko šolo. Istočasno se opozarjajo stari gojenci, da bodo popravni izpiti v roku od 15. do 25. septembra in ne od 10. do 15. septembra, kakor je bilo prvotno javljeno in sicer istočasno za SGŠ in GA. Prijave se sprejemajo do 15. septembra. Kdor zamudi navedene roke, mora vložiti posebno prošnjo in plačati zamudno takso.

—lj **Opozarjamo na nocojšnjo javno produkcijo** prof. Šestovih gojencev na šoli Glasbene Matice. Produkcija bo točno ob 7. uri v Frančiškanski dvorani. Spored in sedeži so na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice, pol ure pred začetkom pa na blagajni frančiškanske dvorane. K produkciji vabimo.

—lj **Seznami davčnih osnov** trgovin s steklom in porcelanom, trgovin s galanterijo, trgovin z železnino in posodo, trgovskih agentur in komisij bodo razgrnjeni do 16. septembra t. l., seznami davčnih osnov trgovin z modnim blagom, prevozništev in špediterjev bodo pa razgrnjeni do 19. septembra t. l. v mestnem odpravništvu v III. nadstropju magistratne hiše za vodnjakom.

—lj **Na drž. klas. gimnaziji** bodo izpiti v temle redu: a) **sprejemni izpiti** dne 29. septembra, b) **nižji teč. izpiti** dne 21. do 29. sept., c) **višji teč. izpiti** dne 23. do 28. septembra, č) **privatni izpiti** za osmošolce dne 17. do 21. septembra, za vse druge od 27. septembra dalje, d) **vsi popravni izpiti** (razen za 4. in 8. razred) od dne 27. septembra dalje. Začetek vsak dan ob 8. Natančni razpored bo v šolski veži od ponedeljka 6. septembra dalje. Vpisovanje bo a) za prvošolce dne 4. oktobra od 8. dalje v ravnateljevi pisarni, b) za vse druge razrede dne 2. oktobra, c) za učence s tujih zavodov in zamudnike dne 5. oktobra v ravnateljevi pisarni. Ravnateljstvo.

—lj **Nesreče.** V ljubljansko bolnico so prepeljali štiri osebe, ki so se ponesrečile pri padcu. Dušan Lepša, 7letni sin uradnika iz Ljubljane, je padel z drevesa in si zlomil levico. Draga Bukovčeva, 29letna kuharica iz Ljubljane je padla pri stopanju s tramvaja in se poškodovala na hrbtu.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Ljubosumnost vidi vse narobe

PLANINCI

V glavnih vlogah: Amedeo Nazzari in Mariella Lotti

Predstave od danes naprej ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30. uri.

KINO MATICA Telefon 22-41

Vesela družabna komedija z lepo Hilde Krahl v glavni vlogi — Petje in ples — Film ljubezni, zabave in veselja...

LJUBIM TE

Ostali igralci: Paul Hubschmidt, Fita Benkoff, Wilfried Seifert

Predstave ob 15., 17. in 19. uri

KINO SLOGA Tel. 27-30

Otvoritev predsezone

z vrsto dobrih in lepih filmov!

Nezvestoba žene in nje posledice v prelepem filmu

MASKA IN OBRAZ

V glavnih vlogah: Laura Solari, Nino Besozzi. — Režija: C. Mastrocinque.

Predstave ob 14., 16. in 18. uri.

Alojzija Hočevarjeva, 64letna zasebnica iz Ljubljane si je pri padcu poškodovala levico in levo nogo. Milena Urbasova, 8letna hči trgovke iz Zagradca si je pri padcu zlomila levico.

Okoliški nadzorniki protiletalske zaščite

»Službeni list« za Ljubljansko pokrajino objavlja v številki 70 z dne 1. septembra t. l. naredbo Visokega komisarja Eksc. Riccardo Moiza, ki

»smatrajoč za nujno potrebno, da se dajo Pokrajinskemu odboru za protiletalsko zaščito na razpolago nadzorni organi, ki naj nadzirajo izpolnjevanje veljajočih predpisov zakonov in pravilnikov o protiletalski zaščiti in zlasti predpisov o organizaciji hišne protiletalske zaščite, **odreja:**

Člen 1. Uvajajo se okolišni nadzorniki protiletalske zaščite, ki so neposredno podrejeni pokrajinskemu inspektorju protiletalske zaščite.

Člen 2. Okolišne nadzornike imenuje na predlog pokrajinskega inspektorja predsednik Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito. Ti nadzorniki imajo značaj javnega uradnika za vse, kar spada k neposrednemu izvrševanju njim poverjenih nalog.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.«

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 3. SEPTEMBRA 1943.

7.30 Pesmi in napevi. — 8.00 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenščini. — 12.45 Lahka glasba. — 13.00 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva v slovenščini. — 13.25 Koncert orkestra, Pavel Kroupa. — 14.00 Poročila v italijanščini. — 14.10 Orkester vodi dirigent Petralia. — 14.45 Pisana glasba. — 15.00 Poročila v slovenščini. — 17.00 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 17.15 Koncert Kmečkega tria. — 17.45 Lahka glasba. — 19.00 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Napevi in romance. — 20.00 Posebna oddaja za Sicilijo. — 20.30 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 20.45 Lirična prireditev družbe EIAR: Puccini: Plaso. — 21.30 Rossinijevo in Schubertovo glasbo izvajajo sopranistka Jolanda Di Maria Petris, baritonist Mario Borriello in pianist Giorgio Favaretto. — 22.00 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Orkestralna glasba. — 22.30 Orkester vodi dirigent Zeme. — 23.00 Poročila v italijanščini. — 23.10 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 2. septembra: Štefan Ogrski.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubim te.

Kino Sloga: Maska in obraz.

Kino Union: Planinci.

Produkcija gojencev oddelka za deklamacijo na šoli Glasbene Matice ob 19. v frančiškanski dvorani.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

PANOPTIKUM

Vodja: »In tukaj, gospoda, vam pokažem dve lobanji. Obe sta od Napoleona: manjša, ko je bil 16 let star, večja pa ko je umrl.«

Tatinski cigani pred sodniki

Raznih tatvin so bili obtoženi trije in vsi trije priznani za krive

Ljubljana, 1. septembra

Ljudski glas ima o ciganih zelo slabo mnenje. Cigan ni cigan, če ne krade in laže. Tako pravijo ljudje in le redko slišimo govoriti o ciganski poštenosti. Čudno pa je, da sedaj že precej dolgo niso bili gostje razpravne dvorane okrožnega sodišča. Vzrok bo bržkone ta, da v sedanjih okoliščinah ne morejo v mesto in kar jih je bilo v mestu, so ga pa skoro vsi morali zapustiti.

Nekaj jih je pa le ostalo. Dasi so jim pota za potovanja in križarjenja po deželi, kakor so bili navajeni prej, sedaj zaprta, se vendar ne morejo umiriti in naseliti. Deloma zaradi poklicev, deloma ker jih žene njihova nemirna kri, romajo iz enega konca mesta v drugega. Čeprav bi si lahko zaslužili pošteno svoj kruh, se ne morejo upreti skušnjavi, da ne bi tu in tam posegli tudi po tuji imovini. Največkrat ostanejo te tatvince prikrite, ker sami nikoli ne priznajo nobenega greha, priče, ki bi pa lahko povedale kaj o njihovih tatinskih podvigih, so pa vse tudi cigani. Svojih tovarišev pa cigan ne izdaja. Nasprotno je pripravljen, tajiti popolnoma dokazane stvari, če bi le mogel tako pomagati svojemu tovarišu v stiski. Prav zato morajo biti sodniki pri presojanju ciganskih izpovedi in njihove verodostojnosti zelo previdni. Včasih je previdnost umestna tudi pri izpovedih neciganov, če gre za cigane. Nekateri ljudje, zlasti ženske se teh temnopoltih Ahasverjev tako boje, da le nerade povedo kaj neprijetnega o njih. Raje molčijo ali pa se skušajo rešiti z nejasnimi in nedoločnimi odgovori.

Med cigani, ki živijo sedaj še v Ljubljani, je tudi trojica, ki se delno bavi in preživlja s poštenim delom, delno pa s tatvinami. Dva sta starejša, tretji je še mladoletnik. Vsak ima svoj poklic: eden je brusač, drugi popravljalec dežnikov, tretji muzikant. Okoli njih se vrti približno 10 žensk najrazličnejše starosti in tvorijo vsi skupaj veliko družino, ki si pomaga naprej, kakor ve in more. Brusač je cigan le po materi. To rad pove s ponosom. Njegov oče je nek kmet iz Savinjske doline. V mladosti je preživel več let v vzgojnem zavodu, kasneje je bil enkrat kaznovan v Škofji Loki. Ker je star že 29 let, je njegov kazenski list, če so v njem dejansko vpisane vse njegove kazni, še kar vzgleden. Popravljalec dežnikov je Korošec. Očeta sploh ne pozna. Šole ni obiskoval nikoli in ne zna ne pisati, ne brati in ne računati. Ve pa, da mu je sedaj 42 let. Najmlajši te trojice je muzikant in je tudi nepismen. Njegov boter je že omenjeni brusač. Njegov muzikantski poklic mora biti prav donoseč. Sam je povedal, da zasluži ob dobrih prilikah tudi po 150 lir na dan. Igra večino instrumentov, najraje pa violino in kitaro.

Na svojem potovanju po ljubljanski okolici so vsi trije radi pogledali, kako so pritrjene ključavnice na raznih shrambah in ali je mogoče priti vanje, čeprav so morda zamrežene. Uspešna sta bila pri tem zlasti brusač in mladi muzikant. Popravljalec dežnikov se je zadovoljil s tem, da je prodal nekaj predmetov, ki jih je prinesel muzikant. Na prijavo oškodovancev so vse tri aretirali karabinjerji in začela se je obširna preiskava, v katero so pritegnili skoro vse ženske iz njihove ciganske skupnosti. Razen tega tudi oškodovance in druge priče, ki so vedele kaj povedati o aretirani trojici.

Čeprav so večino dejanj, ki so jih naprtili njihovi podjetnosti, tajili in so si izpovedi prič precej nasprotovale, je državni tožilec, ko je dobil vse spise na vpogled, našel dovolj gradiva, da je vse tri povabil na zatožno klop. V torek jim je vpričo treh sodnikov prečital obširnejšo obtožnico. Obtožil je brusača in muzikanta, da sta okradla dve stranki v okolici tovarne za klej, muzikanta samega, da je ukradel dve veliki vozni plahti, brusača pa, da je ukradel na Studencu nekemu posestniku 3 mesece starega in 20 kg težkega prašička. Popravljalec dežnikov je bil obtožen, da je plahte, ki jih je ukradel muzikant, prodal, dasi je vedel, da so ukradene.

Od vseh teh grehov so obtoženci priznali samo tatvino plaht. Vse drugo so tajili. Ponujali so celo alib, v primeru, ko sta dve priči z vso sigurnostjo videli dva obtoženca pri hiši, kjer je bilo tistega jutra vlomljeno. Ker so pri drugem vlomu našli sekiro, ki je izvirala iz prvega vloma, je bilo dokazano, da so izvršili tudi drugi vlom. Le za tatvino prašička ni bilo dokazov, da ga ima na vesti brusač. Neka 6-letna deklica je sicer izpovedala, da je tudi on sodeloval pri njej, njena izpoved pa je bila precej nesigurna. Ostali so zatrjevali, da je prašička ukradel neki Breščak, ki je prav tako cigan.

Sodniki so odklonili, da bi preizkusili alibi, ki ga je ponudil brusač. Preko dveh jasnih izpovedi, ki sta ga skladno obremenjevali, niso mogli iti. Bilo pa je obenem očitno, da je priča, ki naj bi potrdila, da je prenočeval obtoženi cigan v noči, ko se je zgodila tatvina na drugem koncu mesta, močno pod vplivom bojazni pred cigani.

Vsi trije so bili spoznani za krive v vseh v obtožnici navedenih primerih razen za tatvino prašička. Brusač je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapora in dve leti izgube častnih pravic. Popravljalcu dežnikov so odmerili 1 mesec zapora in 50 lir denarne kazni, kar vse pa je že prestal s preiskovalnim zaporom. Muzikant je bil zaradi mladoletnosti izpuščen na preizkušnjo za dobo 1 leta pod nadzorstvom njegovega zakonitega zastopnika.

Iz Hrvatske

— **Omejitev uvoza in izvoza poštnih znamk.** Finančni minister dr. Filipančič je izdal naredbo, po kateri je dovoljen uvoz vseh vrst poštnih znamk domačih in tujih, bodisi da so v prometu, rabljenih ali nerabljenih, samo proti posebnemu dovoljenju finančnega ministrstva. Izvoznik, ki mu je ministrstvo dovolilo izvoz poštnih znamk, se mora zavezati pri enem izmed pooblaščenih denarnih zavodov, da bo v 90 dneh spravil v državo protivrednost izvoženih znamk v tuji valuti, odrosno za primer, če mu je bila dovoljena zamenjava (kompenzacija) za tuje znamke, da bo v istem roku izpolnil svojo obveznost z uvozom znamk.

— **Zagotovitev semena.** Minister narodnega gospodarstva dr. inž. Josip Balen je izdal v sporazumu z notranjim ministrom naredbo o izločitvi in odkupu žita in drugih poljskih pridelkov za setev in saditev. Tistim, ki ne bodo imeli dovolj semenskega žita in drugih poljskih pridelkov kakor tudi onim pridelovalcem, ki bi hoteli zamenjati slabše poljske pridelke za boljše semenske, bo glavno ravnateljstvo za poljedelstvo preskrbelo potom glavnega ravnateljstva za prehrano potrebno količino semena.

— **Prvi slovaški film v Zagrebu.** Pod pokroviteljstvom slovaškega poslanika dr. Josipa Ciekerja je priredil državni filmski zavod »Hrvatski film« v soboto zvečer v svojem kinu »Danica« svečano predstavo prvega slovaškega filma »Od Tatre do Azovskega morja«. Ta dokumentarni film, prikazujoč sodelovanje slovaške vojske v bojih na vzhodnem bojišču, je izdelalo slovaško filmsko podjetje »Nastup« s sodelovanjem vojnega ministrstva. K svečani predstavi je prispelo iz Slovaške v Zagreb posebno odposlanstvo.

— **Nemški listi o Meštroviću.** Nemški listi so priobčili zelo laskave članke o življenju in delu slikarja Ivana Meštrovića ob 60 letnici njegovega rojstva. V njih naglašajo, da je vznikla njegova umetnost iz domačih tal. Dalmazia je vir njegovega ustvarjanja, ki mu je ostal Meštrović zvest na Dunaju, v Parizu in Italiji. Velika umetnost je narodna in to Meštrović najbolje dokazuje.

KLOBUČARNA »PAJK«

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. — Zaloga klobukov. — Se priporoča

RUDOLF PAJK, LJUBLJANA,

SV. PETRA CESTA ŠT. 38

MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 12

(Nasproti hotela Union)

POŠILJKE IZ ITALIJE

v Ljubljansko pokrajino Vam najhitreje in najceneje dostavi mednarodna transportna tvrdka

MARCHESI LOMBARDA S. A., MILANO,

VIA ARNALDO DA BRESCIA 8

Enkrat tedensko zbirni vagon Milano - Ljubljana

Strokovna carinska služba na vseh obmejnih postajah — tudi v inozemstvu.

Zastopstvo v Ljubljani:

RAJKO TURK,

VILHARJEVA CESTA ŠTEV. 33

MALI OGLASI

TRI PARE ČEVLJEV

otroških št. 28 in novo kuhinjsko opravo prodam. — Zorman, Breg št. 14.

INSERIRAJTE V SLOVENSKEM NARODU

PREMOG DRVA

I. Pogačnik

LJUBLJANA

Bohoričeva ulica 5

Telefon 20-59

P. G. Wodehouse: 66

MALA PEPITA

Ta je imela isto tiho lice kakor polja okrog nje in je že od zunaj nalikovala zakletemu gradu. Vendar je bil pokoj v notranjščini še zavzetnejši. Mene, ki sem bil vajen nenehnega hrupa in trušča gojencev, je tihota v veži toliko prevzela, da mi je bilo pri duši kakor zločinskemu vsiljencu. Zdelo se mi je, da sem vlomilec.

Če je bil Sam, ki sem mu bil namenil svoj obisk, doma, je moral sedeti v upraviteljčini sobi na koncu hodnika, ki je vodil v kuhinjo. Sklenil sem, da stopim najprej tja, in ko sem odprl vrata, me je poplačal pogled na črne hlače, ki so se iz pletenega naslanjača iztezale proti meni. Osrednji del njegove osebe, kajti o tem, da je Sam, ni bilo več dvoma, je štrlel kvišku kakor griček ter se odmerjeno dvigal in zniževal. Obraz je bil pokrit s svileno žepno rutico, izpod katere se je oglašalo tiho in mirno smrčanje. Vse to je bilo prava slika pravičnika, ki počiva; a mene je mikalo v tem prizoru še nekaj drugega, kajti videl sem, da dela Sam zdaj tisto, česar zaradi mojega svarila prej ni utegnil opraviti. Zavest, da tudi gospod Fisher bedi, mi je bila ponoči, ko sem zaman skušal pomiriti svoje misli in zadremati, v nemajhno tolažbo.

Toda naj je bilo opazovanje Sama v njegovem pokoju še tako zapeljivo, stvarna nuja me je vendarle silila k dejavnosti. Rahlo sem se torej dotaknil vrhunca grička, tik nad črnimi hlačami. Sam je zlovoljno zagodrnjal in sedel pokonci. Svilena rutica mu je zdrknila z obraza, in mežikaje je uprl oči vame, najprej stekleno in kalno kakor človek, ki ga nenadoma zbudiš iz sna, nato pa z izrazom »prebujajoče se duše«, ki se mu je razlil po vsem obličju in neposredno prešel v prijazen smehljaj.

»Oho,« mladi človek!«

»Dober dan. Kaže, da ste trudni.«

Široko je zazehal.

»Oh, sveti Bog! Kakšna noč!«

»Je Buck prišel?«

»Ne, toda vsakikrat, kadar je v pohištvu kaj zaškripalo, se mi je zdelo, da je on. Niti za minuto se nisem upal zatisniti oči. Se vam je kdaj zgodilo, da ste vso noč prebedeli v grozi pred strahovi, ki vas bodo odnesli, ako ne boste nenehoma pazili? Nu, če se vam še ni zgodilo, verjemite meni, da ni zabava.«

Obraz mu je skrčil nov neznanski zehljaj, v katerega je menda položil vse svoje srce, kakor da je to njegova edina naloga v življenju. Samo pri aligatorjih sem bil že videl tako na stežaj odprta žrela.

Počakal sem, da se je prirodna katastrofa unesla, in šele nato izpregovoril o poslih.

»Žal mi je, da ste imeli slabo noč, gospod Fisher,« sem rekel; »a saj jo danes popoldne lahko popravite. S posteljami boste zelo zadovoljni.«

»Kako to mislite?«

»V gostilni ‚Feathers'. Da sem z vami, bi šel tja. Cene so jako zmerne, hrana pa dobra. Videli boste, da vam bo ‚Feathers' všeč.«

»Ne razumem, kaj hočete reči, sinko.«

»Skušal sem vam obzirno dopovedati, da se morate spraviti odtod. Zdajle. Neutegoma. Ozrite se še enkrat po tej prijazni hiši, Sam, in namerite korake v okrutni svet.«

Vprašujoče me je pogledal, nato pa odvrnil:

»Zdi se mi, mladi človek, da se vam besede kar same usipljejo iz ust; a njihov pomen, če ga vobče imajo, mi je skrit.«

»Njihov pomen je ta, da vas mislim vreči iz hiše. Vračam se vanjo, za naju oba pa ni prostora. Ako je torej ne znate mirno odkuriti, vas zgrabim za tilnik in vas treščim ven. Me zdaj razumete?«

Privoščil si je iskren zmrdljaj.

»Poredni ste, dečko. Nu, robatost mi ne gre od srca, in po drugi strani ste mi všeč, sinko moj. Zabavate me, ne rečem, da ne; toda... so trenutki, ko je človek najrajši sam. Zdajle na primer imam precejšen zaostanek spanja, ki ga moram dohiteti. Z Bogom torej, dečko moj, in nikar več ne nagajajte stricu. Nabrusite si pete in izginite. Z Bogom, z Bogom.«

Ob glasnem škripanju pletenega naslanjača se je popravil v prejšnjo lego in pobral rutico.

»Gospod Fisher,« sem rekel, »upira se mi, da bi priganjal vaše sive lase k brzemu teku po drevoredu, zato hočem govoriti še bolj odkrito. Telesno sem močnejši od vas. Odtod vas vsekako mislim spraviti: kako mi boste ubranili? Gospod Abney je v Londonu, nanj se torej ne morete obrniti. Kaj vam ostane drugega, kakor da greste? Ali me zdaj razumete?«

Ob mučnem molku je sam pri sebi tehtal položaj. Čeprav mu na obrazu ni bilo videti razburjenja, sem vendar vedel, da so ga moje besede zadele v živo. Lahko bi rekel, da sem spremljal njegove misli, ko je v duhu od točke do točke rešetal moje adute in spoznaval, da jih nima s čim pobiti.

Ko je izpregovoril, se je vedro vdal v svoj poraz.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani